

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Verslag zending naar Polen (Warschau), Informele Vergadering van ministers van Cultuur, 7-8 april 2025, Pools Voorzitterschap van de Raad van de EU

Van 7 tot 8 april 2025 vond in Warschau de informele vergadering van EU-ministers van Cultuur plaats. Deze vergadering werd georganiseerd door Polen in het kader van hun Voorzitterschap van de Raad van de EU. Ik heb aan deze vergadering deelgenomen als hoofd van de Belgische delegatie, volgens de afspraken van de toerbeurtregeling.

De eerste gedachtewisseling handelde over de bescherming van cultureel erfgoed tegen allerlei soorten rampen. Voor dit debat sloot ook de Oekraïense minister van Cultuur aan. Hij gaf aan dat steun nog steeds nodig blijft en ook na de oorlog zal nodig zijn voor de heropbouw. In het kader van de bescherming en heropbouw van erfgoed zoekt Oekraïne actief naar experts en opleidingen voor digitalisering en restauratie. Ze zoeken ook naar veilige plaatsen waar hun erfgoed tijdelijk kan ondergebracht worden, bijvoorbeeld via bruiklenen aan musea in EU-lidstaten. Ten slotte riep de minister op tot alertheid voor illegale handel in gestolen Oekraïense artefacten.

Commissaris Glenn Micallef maande lidstaten aan om hun acties ter ondersteuning van Oekraïne maximaal te coördineren in een 'team Europe' benadering en heeft hierover ook een brief gestuurd aan alle EU-cultuurministers. Bescherming van cultuur en erfgoed moet volgens de commissaris ook deel uitmaken van de *preparedness* strategieën. Ook de gevaren van klimaatverandering en de mogelijke gevolgen voor cultuur en erfgoed moeten duidelijk in kaart gebracht worden.

De verschillende lidstaten kregen in het debat de kans om hun nationale plannen en regels inzake bescherming van erfgoed toe te lichten en konden ook aangeven hoe ze de ondersteuning van Oekraïne zagen. Bijna alle lidstaten werken aan (een actualisering van) rampenplannen. Sommige lidstaten pleitten ervoor om cultuur en erfgoed op te nemen in het lijstje van kritische infrastructuur die beschermd moet worden. Er was veel aandacht voor klimaatverandering, zeker in de zuiderse landen. Wat Oekraïne betreft is de consensus dat ze deel uitmaken van de Europese culturele ruimte en dat uitwisseling van expertise en culturele samenwerkingen, o.a. binnen het Creatief Europa Programma, een goede zaak zijn.

Een tweede debat vond plaats op vraag van de Europese Commissie en betrof het aankomende 'Culture Compass'. Dit 'strategisch kader voor cultuur in de EU' moet voor eind 2025 landen onder de vorm van een Mededeling van de Commissie met toevoeging van een 'joint declaration' van de verschillende EU-instellingen (Raad, EP en Commissie). Commissaris Micallef wilde van de lidstaten horen wat voor hen de belangrijkste principes zijn die richting moeten geven aan dit initiatief. Deze

discussie zal ook nog verder gezet worden in het beleidsdebat tijdens de formele Raad EYCS op 13 mei 2025. De commissaris wil komen tot een politieke visie die het belang van cultuur in de EU duidelijk maakt en die sturend is, ook voor de inzet van middelen uit het toekomstig Creatief Europa Programma. De context van geopolitieke spanningen en scherpe socio-economische uitdagingen noodzaken de EU om het belang van cultuur in de Europese waarden en democratie duidelijker te erkennen en haar rol in antwoorden op deze uitdagingen helderder zichtbaar en tastbaar te maken.

De aanwezige cultuurministers steunen de commissaris in zijn ambitie en aanpak. Er is veel waardering voor het idee om dit politiek traject interinstitutioneel aan te pakken. Verschillende ministers benadrukten de intrinsieke waarde van cultuur, het belang van culturele diversiteit, de rol van cultuur in sociale cohesie en inclusie, innovatie en concurrentiekracht van de Unie. Daarnaast was er ook veel aandacht voor bescherming van artistieke vrijheid, een hoeksteen van onze democratie en bouwsteen voor kritisch en weerbaar burgerschap. Goede arbeidsomstandigheden voor kunstenaars en cultuurwerkers zijn ook een belangrijk aandachtspunt. De ministers waren het erover eens dat Creatief Europa moet blijven bestaan en dat het een sterk programma moet zijn die de ambities van het 'Culture Compass' kan ondersteunen.

Een derde en laatste debat handelde over de steun voor jonge kunstenaars bij de start van hun loopbaan en ter verbetering van hun arbeidsomstandigheden. Na de presentatie van een academische studie over dit onderwerp kregen de ministers de kans om uit te leggen hoe deze zaak in hun lidstaat wordt aangepakt. In zowat alle lidstaten is er aandacht voor de ondersteuning van kunstenaars en cultuurwerkers vanuit het besef dat artistieke loopbanen vaak veel onzekerheid, lage lonen en moeilijke werkomstandigheden met zich meebrengen. Er blijken ongeveer evenveel manieren van ondersteunen te zijn als er lidstaten zijn.

Vanuit mijn functie als minister van Gelijke Kansen had ik voorafgaand aan de informele vergadering ook enkele bilaterale contacten met vertegenwoordigers van het Poolse maatschappelijke middenveld, waaronder 'Liefde Sluit Niet Uit' (Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza), OKO Press, Federa en 'Poolse Vrouwenstaking' (Ogólnopolski Strajk Kobiet). Deze gesprekken gaven een goed beeld van de uitdagingen op vlak van vrouwenrechten, rechten van de LGBTQI+ gemeenschap en gendergelijkheid. Ook is er nood aan meer ondersteuning, vooral op vlak van juridische acties binnen het kader van de Europese grondrechten. Ik maakte gebruik van mijn bezoek om het nieuwe Museum van Moderne Kunst (MSN) te bezoeken. Daar had ik ook een gesprek met de directie van Instytut Adama Mickiewicza.

Dinsdagavond 8 april 2025 was ik terug in België.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Caroline GENNEZ